

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Častitim gg. naročnikom!

Svoje častite naročnike prosimo uljudno, da nam pošljejo naročnino za drugo in tretje četrtletje kakor hitro mogoče, ker se ima naročnina plačevati v naprej. One častite naročnike pa, ki so na dolgu z naročnino za prvo in drugo četrtletje ali še več, opozarjamo, da jim ustavimo list, ako ne poravnajo zastanka do 15. t. m.

Naročnina pošlje se najlaglje na včeraj priloženi poštni nakaznici, na katero se lahko prilepi tiskani naslov.

Upravištvo „EDINOSTI“.

Občni zbor pol. društva „Edinost“ — razpuščen.

(Dalje)

Poročilo odborovo se je vsprejelo odobravanjem.

Predsednik je otvoril razpravo o tem poročilu. Prvi se je oglašil za besedo gosp. inženir M. a t e j Ž i v i c. Govornik hvali poročilo, vendar se ne more povsem strinjati z istim. Nam treba le javnega delovanja, kajti s tajnim se dosežajo le mrvice, mi pa ne maramo mrvic, ampak le svoje pravo! Iskati treba ljudi za javno nastopanje. Sosebno letos je bilo obilo prilike za poučevanje ljudstva. N. pr. ko se je magistrat branil vsprejemati in reševati slovenske napise. Omenivši piranskih dogodkov menil je govornik, da bi bili morali tedaj sklicevati javne tabore. Kakov vihar bi bil, ako bi se bil takov škandal dogodil v koji drugi državi. Tudi vlada bi seveda morala drugače postopati o takih dogodkih. Želi torej, da bi se bodoči odbor oprijel drugačne taktike.

Dr. M. a t e j P r e t n e r priznava, da je poročilo jako lepo sestavljeno, vendar pa mu ne ugajajo te vedne tožbe. Čudi se takemu fatalizmu. In ravno vsled istega se širi nezadovoljnost in se krčijo naši shodi. Ako pojde tako naprej, bode

zanimanje še manjše. To treba povedati odkrito, ker je vsakemu dolžnost, da govori odkrito. Poročilo je res stvarno in zmerno, ali je bolj poročilo o našem političnem položaju, nego pa o delovanju društva. Poglavitno vprašanje pa je vendar to: kaj je naloga, kaj namen društvu?! Samimi resolucijami in programi ne dosežemo ničesar. Tudi političnega vodstva naj si ne prisvaja naše društvo, to prepustimo poslancem.

V Istri je n. pr. vodstvo v dobrih rokah. Društvu bodi glavna stvar agitacija. Glejte, kako delajo na Koroškem in kako antisemitje na Dunaju. Stopati bode med ljudstvo, delovanje bodi javno. Z okoličani se lahko mnogo doseže, dokaz nam je kmetijska družba. Govorniki se že dobijo. Seveda dokler ljudstvo spi, je nevedno in nima programa; takim ljudem je težko kaj opraviti. Zato trebamo shodov, agitacije. Le tako so zmogovale vse stranke. Pustimo sistem na strani in pojdemo med ljudstvo. Tako bode društvo vršilo svoj glavni namen! Slednjič je stavil govornik predlog, glasom katerega se jemlje na znanje poročilo odborovo, a se pozivlja bodoči odbor, naj zasnuje delovanje v zmislu govornikovem.

Alojzij Goriup soglašal v obče s poročilom. Le na nekoje opazke čuti se kakor okoličan dolžnega, da reaguje. Priznava sicer, da je tudi po okolici mnogo indolence ali to ni res, da bi ne bilo nikakega zanimanja. Po okolici je dokaj inteligentnih mož. Zato ga boli to vedno očitjanje, da okolica nima nikakega domačega nezavisnega razumništva. Tudi to ni res, da bi bili okoličani tako nezaupljivi. Je že res, da je tu in tam takih čudakov, ali na sploh ni tako. Sedaj res vse spi nekako. Toda, ako bi bilo mnogo shodov, bi bilo kmalu drugače. In ravno zato, ker nasprotniki napenjajo vse sile, da bi poitalijanci okolico, moramo pa mi istotako napeti vse sile za vzbujanje zavednosti med ljudstvom. (Opomba uredništva: Ker je bilo soditi že po naglašanju, da je g. govornik res nekako užaljen, treba da tudi mi na tem mestu pripomnimo par besed. — Absurdno bi bilo

misлити, da je odborovo poročilo hotelo žaliti okoličane. To bi bilo delo Herostratov in ne rodoljubov. Ne iz namena, da bi očitalo, ampak da konstatuje žalostno dejstvo, sklicevalo se je poročilo na nedostajanje domače inteligencije po okolici. I tega ni hotelo trditi, da takega razumništva sploh ni, ampak reči je hotelo le, da ga ni v zadostni meri. Celó ta namen je imelo povdaranje tega dejstva, da nekako opraviči nezavednost jednega dela okoličanov, ne pa da bi jih žalilo. In na vse zadnje se res ni čuditi, ako priprost človek, ki mora čuti od vseh strani, da je le „ščavo“, slednjič zgubi svoje moralno in duševno ravnotežje ter se nagiblje tja, kamor ga sili — pritiski! Kar se pa dostaje domačega slovenskega razumništva po okolici, menili bi še, da od nas vseh mnogo spoštovani gospodje in vzgledni rodoljubi malo preveč identifikujejo svo okolico s — Prosekom. Dá, ko bi bila vsa okolica jeden Prosek v tem pogledu, potem bi seveda naša stvar stala drugače, nego, žal, stoji danes. Toliko se nam je zdelo potrebno povedati v dobrohotno sporazumljenje.)

Posl. Ivan vitez N a b e r g o j se ne strinja s predgovorniki. Predsednik in odbor sta nam natočila čistega vina in tako je prav. Poročilo je vse hvale vredno, ker ne prikriva ničesar, ampak razkriva raka na našem telesu. Ni prav, ako se gospodje izpodtikajo na tem, da društvo dela tudi tajno in da ne obeša vsega na veliki zvon. Po govornikovem menenju društvo ni nikakor grešilo v tem pogledu. Previdna taktika ne razkriva svojih nakan poprej, nego je umestno. In le resnica je, da se včasih lažje kaj doseže privatnim putem. V posameznih slučajih mora postopanje biti odvisno od narave stvari. Govornik je hvaležen vsem, ki kaj delajo tako ali tako.

Okoličani imajo nekakov domači ponos, ali lokalni patrijotizem. Okoličan je sicer bistroumen, toda nezaupljiv. Ako se ga zna privabiti, že dobi polagoma drugačno misel. V ta namen bi bili shodi res umestni. Mnogokoji zgubljeni bi se dal še pridobiti.

povedano, ko je čutil, da ima dovolj za otroke in za-sé, prodal je vse svojo premoženje na Notranjskem nekemu Tržačanu, sam pa kupil gradič Goščavje, ki je bil tiste dni na prodaj.

Grad Goščavje leži za našim trgom dobre pol ure peš hodá. Pot je lepa, vodi skozi hrastov gozdič in prav malo se mu bi bilo treba potiti, da ni bil postal takov debeluh ta bivši Jože, sedaj gospod Josip Trdin, graščak na Goščavju. Strasten lovec seznanil in spoprijateljil se je bil kaj naglo z okrajnim sodnikom Š., kateremu je bil lov pol življenja. Tako sti se seznanili dve rodovini in stopili v prijateljsko zvezo. Ema zahajala je često na Goščavje, kjer se je v Milkinu družbi zabavala izvrstno; kadar pa le-te ni bilo dolgo tja, obiskala je Milka Emo na domu.

V lopo je veselo prikričal sodnik. Ugledavši znanca ga je pozdravil po domače. Kmalu pa sta oba ostavila vrt in se podala v gostilno.

Nekako takrat pa je Ema dovršila svoje delo. Z veseljem nasmehom okrog rudečih, mehkih ust, z gibalima krasno vezano tkanino in jo zavila v papir, kjer naj bi počakala jutranjega dne — materinega godú.

(Pride še).

PODLISTEK.

Njen idejal.

Novela. — Spisal Srečko.

(Dalje).

„Poročnik — e, takrat — dve leti je že, kaj ne, kar je bil poslednjič doma?“

Emica je stavila kaj zmedeno vprašanje.

„Mh, da, da, dve leti je že minulo, od takrat ga tudi jaz nisem več videl, mora biti vrl dečko, a propos — Milica vas pozdravlja najpriskrnejši!“

„Hvala, enako!“

Pozdrav Milkin jej prav nič ni spremenil njenih misli, da-si sti bile prijateljici. Pred očmi jej je ustajala slika, ki je kazala Stojana v bleščeči, vojaški uniformi, s sukanimi, a še kratkimi brkami. Takrat, ko ga je videla poslednjič, je bil še kadet. Na to je odšel, nekaj časa je še mislila nanj, potem pa ga je pozabila. No, čas že skrbi za to. Sedaj pa se jej je javljal spomin tem močnejše.

Utilhuila sta oba. Ona je urneje vbadala in prepletala belo tkanino z volneno nitjo, ter mislila dve leti nazaj. Trdin pa je imel svoje misli o letini in kupčijah.

Jože Trdin je podedoval svoje malo posestvo na Notranjskem še predno so pričeli graditi že-n

leznico proti Trstu. Mala, čedna kočica, nekaj njiv, par oralov gozda, to je bilo vse, s čemer je razpolagal že tedaj podjetni Trdin. Sreča pa je hotela, da so gradili železnico prav tam mimo in napravili postajo prav blizu njegove hiše. Mlad je bil, žena tudi pridna, vzela sta patent in napravila gostilnico. Točila sta ceneno vino, pekla dober kruh, bila prijazna z ljudmi in predno je bila železnica dodelana, prešteval je Jože že lep dobiček. Promet se je odprl in tedaj pa je bila Trdinova hiša premajhna; zidal je večjo, opravil jo gosposki in tako postal prvi hôtelier. Njegov podjetni duh ni mogel prav nič počivati, vedno se je izmišljeval kaj novega, da bi si pridobil več bogastva. Ko je naposled Bog osrečil njegov zakon krepkim dečkom in zdravo deklico, ni mogel Jože prav nič mirovati. Prišel je kupčevati z lesom, i to obneslo se mu je dobro. Delal je marljivo, kupčeval zmerno, oprezno, tisočaki pa so se mu nabirali v lepo tovaršijo. Čim več je imel, tem hitreje so mu rasli novi dobički. Postal je ugleden mož daleč na okrog. Otroka sta vzrasla, dečka Stojana dal je v vojaško šolo vsled nagovarjanja nekega strica, deklico Milko pa v samostansko šolo in potem nekaj časa v neki dekliški zavod na Dunaj, od koder se je vrnila zala gospica. Ko pa se je

ave ličal Jože tistega hrupnega življenja, ali bolje

Pripoznati pa moramo vsakako, da smo mnogo sami krivi na svojem položaju. Naše ljudstvo občuti krivice, ki se mu gode, boli je, kriči tudi in jadikuje, ali upravlja tedaj, ko bi najbolj trebalo pokazati zobe, pridružuje se rado nasprotnikom. In če mu očitaš to, čuti je vsikdar praznih izgovorov. Kaj hočejo naši nasprotniki?! Zatreli nas hočejo narodno in materialno. Ali naj ležemo resignirano na tla, da nam postavijo svoj stopal na tilnik?! Črvič se zvija v svojo obrambo, in mi da bi se ne?! Slehernemu bitju je celo dolžnost, da se brani; zato je dolžnost nam vsem, da delamo na spremembo odnošajev. Pred vsem pa treba, da gojimo zaupanje do vseh, ki imajo srce za nas. Sosebno ob volitvah treba da zaupamo našemu političnemu društvu. Mišljenje gospodov v odboru političnega društva bodi tudi naše mišljenje. Ne pozabimo sosebno na to, da kritikovati je veliko lažje, nego pa delati. Društvo naj dela, a na tem delu moramo pomagati vsi, vsi.

(Priše še).

Poslanec Pernerstorfer o političkem položaju.

(Dalje.)

Zatem je dokazoval govornik, kakó skromna je v Avstriji tudi politička svoboda. Vzrok temu leži v tem, ker so zakone delali velikaši in so skrbeli le za-se, nikakor pa ne za široke mase, za delavski stan, ki je glavna podpora državi. (Živo odobravanje). Zakoni so skovani tako, da nimajo političnih pravic vsi oni, ki plačujejo indirektno davke, davke iznašajoče večino dohodkov države. Za minolo leto bilo je proračunanih 640 milijonov in od teh plača dobre $\frac{3}{4}$ ljudstvo. Slednjič tudi na direktnih davkih plačuje največ siromak, ker dela. Pek gotovo ne peče kruha zaradi tega, ker so ljudje lačni; čevljar ne dela čevljev, ker so ljudje bosi. Oba delata za-to, da se preživita in od svojega dela morata plačevati — d a v k e. Pomisliti je treba, da je namreč obdačeno pri nas vse in da delavec niti ne vé, kedaj pravo za pravo plačuje davek. Obdačeno je pri nas vse, — jedino le zevanje po zraku in dihanje ni obdačeno. (Veselost.)

Govornik je omenil na to, da celó na tem shodu prisotni plačujejo davek, ne da bi se zavedli tega. Ako si kdo prižge smotko ali zavitek — plačuje davek. Država dobiva na monopolu tobaka 64 milijonov na leto. Ni pa treba misliti, da prihaja ta ogromna svota vsled konsumna finih vrst, koje pušjo bogataši! Fine vrste dajo razmerno zelo neznamen dohodek, ogromno večino pa plačujejo široke mase ljudstva, ki kadé slabe vrste. Ako bi torej kadili samo bogataši, morala bi Avstrija v 14 dneh — „falirati“. Ako delavec pije skromno čašo piva — plačuje davek. Ni torej mnogo tolmačiti tega kdo se masti in kdo — trpi. (Odobravanje.)

Ako bi vsi kapitalisti in bogati Židje hoteli hkrati izseliti se iz Avstrije, ter vzeli vse s seboj: svojo zlatnino, svoje borzne papirje, kaj bi bilo slabega na tem? — Le zrak bi postal boljši in čistejši! (Veselost.) Zemlje pa, in orodja za poljedelstvo in za obrt ne bi vzeli s seboj! In v zemlji, v obrti je delo. — Taka izselitev odpomogla bi le temu, da ne bi se — kakor že omenjeno — jedni mastili, drugi pa trpeli. — — —

V oči gled takim odnošajem, nadaljeval je govornik, pričela se je že leta 1860. pojavljati in razvijati se jedina pravična stranka — d e l a v s k a stranka. Tej stranki je načelo: enakost pred zakoni, jednake pravice vsem — ne gledé na narodnost in na vero. Vsakemu bodi to, kar potrebuje. Nikakor ne sme biti tega, da bi si velikaši pridržavali vse, siromaki pa naj bi pobirali morebitne ostanke. Saj prideta sin grofa in sin preprostega siromašnega delavca jednako — gola na svet! Ako bi novorojenega sina plemenitnika déli v kočio siromaka in ga vzgojili tam, ne bi postal iz otroka plemenitnik — ampak proletarijec! Če bi nasprotno sina siromakovega ponesli v plemenitnikov grad, vzgojil bi se iz tega otroka — plemič, ki ne bi poznal ubožcev.

(Zvršetek pride.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 9. julija 1896.

Vedno lepše! Iz Gorice nam poročajo: Tu se širi govorica, da so od „Sočine“ stranke

odcepljeni gospodje stopili v zvezo z „Ecovci“ in se bodo z njimi vred bojevali proti narodnemu vodstvu! Živio! Vedno lepše! Ne, ako je to res, potem moramo reči: vedno — nižje!! Sicer pa je dobro tako. Kolikor odkriteji bodo gospodje, tim preje se zjasné vromena na Goriškem. Mi zaupamo brezpogojno narodu po Goriškem. Isto je možno begati, dokler ne vidi jasno pred seboj, dokler ne vidi ljudi, kakoršni so v resnici; ako pa ima stvari jasno pred seboj, potem bode umelo vršiti svojo — n a r o d n o d o l ž n o s t.

Iz Zagreba. Skrbno se obračajo oči vsega avstrijskega slovanstva tja doli v Zagreb. Skrbno pravimo, kajti sleherni dan nam donaša novih vzgledov, kako proračunjeno in sistematiški deluje aparat grofa Khuena Hedervaryja v ta namen, da bi udušil v narodu hrvatskem sleherni spomin na slavno prošlost naroda hrvatskega in da bi udušil zavest o samostojnosti in nezavisnosti domovine. Po zaslugi tega aparata dobila je prestolnica Hrvatske zastop, katerega večine sme biti iz srca vesel — grof Khuen Hedervary. In sedanjemu g. županu zagrebskemu — in sekciskemu načelniku deželne vlade — je prišlo sedaj na misel, da bi tudi napisi na ulicah zagrebskih morali spominjati Hrvate na njih zavisnost od Madjarske. Hotel je, da se jedna ulica zagrebska imenuje po grofu K h u e n u, druga pa po bivšemu ministru za trgovino B a r o s s u, onemu Barossu, ki je odvrnil od Hrvatske vso trgovino in ki je srečno dosegel, da po Sisku — tem nekdanj slovečem tržišču z žitom — sedaj malo ne trava raste! A večini mestnega zastopa zastopa zagrebskega je bila ta želja županova — povelje, Tako se povsodi po Hrvatskem obešajo — Geslerjevi klobuki!!

Balkanska zveza. Sedaj je uverjen ves svet, da so se povodom potovanj vladarjev Srbije, Bolgarske in Črnogorske izvršili prevažni politički dogodki. Sedaj se od vseh strani potrja vest, da se je res sklenila „balkanska zveza“ in da se čim prej podpiše dotični dogovor. To dejstvo je neprijetno iznenadilo izvestne židovske in madjarske kroge, ki so že mislili, da Balkan ni družega nego njih lastna doména: prvim molzna krava, drugim pa torišče visoko letečim načrtom narodne zblaznelosti. Vsa ta nevolja izražena je v dolgem članku, ki ga je priobčil včeraj glasoviti list „Neue Freie Presse“, o kojem je znano, da je v tesni zvezi toliko z mejnarodno finanço kolikor z vladajočimi krogi in — Košutovci na Ogerskem. Začetkoma pravi sicer, da je misel balkanske zveze že stara domišljija ali utopija, potem pa se vendar v dolgem dolgem članku bavi s to domišljijo. In če ne bi vedeli, da je ta mogočni list v zadregi, to je, da ne ve, kaj bi pravo za pravo rekel o teh velikih premembah, ki se zrcalijo v balkanski zvezi, ovadil nam je svojo zadrego sam, in sicer s tem, da je jel dlako cepiti. Pravi namreč, da ako se prav združijo Turčija, Grška, Bolgarska, Srbija, Črnagora in Romunska, bode to le zveza balkanskih držav, ne pa balkanska zveza. To tolmačenje moremo mi razumeti le tako, da je ta list jel razlikovati med državami in n a r o d i. In kakor kaže, prisojati bi hotela sedaj „N. Fr. Pr.“ prednost narodom pred državami. Ali se dogajajo res čudeži na tem političkem svetu? Dosedaj smo bili navajeni, da so „Neue Freie Presse“, in vsa nje nemška in madjarska družba oslanjali vso svojo vztočno politiko na par očes najetih „državnikov“, niti brigaje se za čutstvovanja narodov. Sedaj pa, ko so prišli na krmilo drugi državniki in se je zasukal ves sistem v balkanski politiki, sedaj „države“ nimajo besede pred sodnim stolom mednarodne finance in madjarskega šovinizma. Dokler sta v Bolgarski in Srbiji gospodarila prijatelja Stambulov in Milan, dotlej je bila država „bog“, danes pa, ko je prvi že stopil pred večnega sodnika, poslednji pa preživlja svoje dni v tujini in v zasluženi brezpomembnosti, sedaj govori „N. Fr. Pr.“ prezirljivo celó o zvezi balkanskih držav.

In kako govori „N. Fr. Pr.“ na srce Srbom, Črnogorcem in Bolgarom, da naj se nikar ne udajajo utopijam, da naj bodo uverjeni, da taka zveza ne more imeti nikakega pomena! Dokazuje jim, da njih svoboda in nezavisnost je bolj zagotovljena, ako niso priklenjeni jeden na drugega. Nas bi sicer jako malo zanimalo, kako sodi „N. Fr. Pr.“ o dogodkih na Balkanu, ako ne bi bila opravičena bojazeu, da je njeno bagatelizovanje državic

in držav na Balkanu izraz menenja odličnih krogov. Menenje tega lista nas vznemirja le kakor morebitni znak sméri naše sedanje vnanje politike. Iskreno bi želeli res — kakor povdarjamo vedno in vedno — da bi se naši odločilni krogi vendar enkrat odtegnili tistim za naše položaje na Balkanu toli pogubnim uplivom, kojim izključno služi naše nemško-liberalno časopisje.

„Neue Freie Presse“ in družba naj se nikar ne razgrevajo radi „balkanske zveze“, kajti upravi oni so, se svojim, narodno in versko čutstvovanje drzno prezirajočim nastopanjem, najizdatneje primogli do take zveze. In ako kedaj pride do tega — sam Bog daj, da ne pride —, da bi ta zveza obrnila svojo ost proti naši državi, potem bomo mirnim srcem — in zavestjo, da ne delamo krivice — odgovornost na vsem tem v prvi vrsti pisali na račun židovskega časopisja in madjarskega šovinizma. Dá, ako se mi upiramo temu sistemu naše politike z ozirom na Balkan, kažemo le jedino to, da imamo srca in zmisla za to državo.

Tudi na „balkanski zvezi“ ne treba da se vznemirjajo naši odločilni krogi; ampak poštavajo naj jo raje in cenijo po zaslugi. Le po dobrohotnem pripoznavanju odvrnena bode vsa ostrina od naše države.

Volitve v Belgiji. Po novi ustavi belgijski vrše se vsako drugo leto dopolnilne volitve v zbornico poslancev. Jeden del mora izstopiti vsakokrat. Tako se zbornica nekako osvežuje vsaki dve leti. Take dopolnilne volitve — kakor že omenjeno — so se vršile minolo nedeljo. V obče je računati, da tudi po dovršenih ožjih volitvah ostanejo katoličani v večini. Tega je bilo pričakovati. Ali dva druga momenta sta, ki sta preznačilna za letošnje volitve v Belgiji. Namreč: nekdanj gospodovalni liberalci so dobili sramotno malo glasov, število socijalno-demokratskih glasov pa je naraslo ogromno.

Tudi v Belgiji je torej odbila liberalizmu. Vse je torej jelo obračati hrbet onim, ki se po stokrat na dan izneverjajo svojim vedno povdarjanim načelom, ljudem, katerih dejanja so v dijametralnem navskrižju z njih — lastnim naslovom. Liberalce se nazivajo, v svojih dejanjih pa so skrajno neliberalni in nestrpni; vedno povdarjajo jednako pravico za vse, v resnici pa so popolnoma uničili samostojnost srednjih stanov in so spravili vso široko maso v jarm plutokracije. In lahko rečemo, da je le iz krutega postopanja lazi-liberalizma navstalo sedanje socijalno gibanje. Ljudje so občutili vso svojo bēdo, zavedati so se jeli, da tako položaje niti ni dostojno človeške družbe in jeli so — reagovali. Gotovo je sedanje delavsko gibanje le reakcija proti gospodarskim in političkim odnošajem, kakor jih je bil ustvaril liberalizem. In ker je delavec v Belgiji jako razvit, je tudi naravno, da je tam reakcija, oziroma delavsko in socijalno gibanje, naintenzivneje.

Različne vesti.

Cirilo - Metodov dar. V dan sv. Petra in Pavla nabralo se je v Tomaju med zmagovalno stranko prava 11 gld. 35 uć. in pol zelenga, za družbo sv. Cirila in Metoda K tej svoti dodal je mladenič 10 uć. popolnoma uverjen, da njemu letos pik matice ali kraljice sršenov ne škoduje, kakor tudi njegovemu drugu y pik dveh trotoev sršenjih ne. Nabrali so pravaši.

Mestni svet tržaški. Sinoči imel je naš občinski zastop svojo XVII. letošnjo javno sejo. Predsedoval je župan dr. Pitteri, vlado je zastopal okrajni glavar vitez Schwarz, prisotnih bilo je 30 svetovalcev.

Po odobrenju zapisnika prejšnje seje predlagal je svetovalec dr. Murgurgo, naj bi se spremeni dnevi red seji ter naj bi se pričelo razpravljati v prvi vrsti o zgradbi nove norišnice, kakor najvažniši točki. — Župan si je pridržal, da stavi ta predlog na glasovanje po dovršeni razpravi o proračunu. Zbor je na to pričel razpravo o proračunu v tretjem čitanju.

Svetovalec dr. V e n e z i a n je predložil, naj mestna delegacija stavi primerne predloge gledé remuneracije ravnatelju diplomatskega arhiva občine, koji je doslej opravljal svojo službo brezplačno. Zbor je brez razprave dovolil za sedaj 800 gold., s

kojo svoto je nagraditi ravnatelj arhiva. Nadalje je zbor dovolil vsled predloga dr. Veneziana pri- nesek 300 gld. za kartografska dela o starinah in vsled predloga svetovalec d' Angelijsa svoto 500 gl. za kartografsko načrtanje rastlinstva tržaškega. Svetovalec dr. Venezian in dr. d' Angeli sta na to zahtevala, da se uvrsti v proračun tudi svota 1000 gld., ker je bil mestni svet sklenil že pred 6 leti, da bode postavljali vsako leto tako svoto v prora- čun, da na ta način dobi glavnicu za spome- nik Reveru. Zbor je dovolil tudi to svoto brez razprave.

O naslovu „Preskrbljevanje z vodo, ceste in šetališča“ spregovoril je svetovalec Dollenz. Predložil je, da se na Greti odpre nov vodotok nabrežinske vode. O glasovanju bilo je 15 glasov za ta predlog, 15 pa jih je bilo na- sprotnih. Odločil je župan s svojim glasom v prilog. Zbor je zatem vsprejel proračun v tretjem čitanju.

Vsled raznih sprememb tekom razprave kaže skupni proračun te-le svote:

Redni izdatki	gl. 3,085.040
„ dohodki	„ 2,960.160
Primanjkljaj	gl. 124.880
Izredni izdatki	gl. 260.520
„ dohodki	„ 8.850
Primanjkljaj	„ 251.670
Skupni primanjkljaj	„ 376.550

O zaključku je zbor vsprejel tudi ostale predloge mestne delegacije, namreč: da odpre v konto-korentu na koji banki kredita do 600.000 gld. in da si najme v tržaški hranilnici pasivno posojilo 400.000 gld.

Druga točka dnevnega reda bila je razprava o zgradbi deželne norišnice v Trstu. Poročilo stav- benega odseka se ni strinjalo povsem s prvotnimi predlogi zdravstvenega odseka. Vnela se je o tem predmetu dolga razprava. Slednjič je zbor odobril med ostalim tudi nagrado 3500 gold., odnosno 2500 gld. za dva najboljša načrta ter sklenil, da naj bode natečaj za načrte mednarodni, ne pa omejen samo na Avstro-Ogersko in Italijo.

Župan je zahvalil zbor, da je rešil važno vprašanje o norišnici in zaključil sejo.

„Mattinova“ véda v domačem zemljepisju. Te dni ustrelil se je na Dunaju nek slepar, imenom Ljudevit Levi. Ta mož je bil svoječasno pisar pri bivši tukajšnji tržki S. Kabiglio. Pobegnil je iz Trsta, ostavivši nebroj večih in manjših dolgov. Beležbe ta dogodek opaža vrli, „konservativni“ naš „Il Mattino“, da je bil Levi rodem iz Vuko- varja na Ogerskem (!!) Je-li smatra tržaški konservativni list samostalno Hrvatsko in Slavonijo zares le kakor jednostavno — po- krajino „vsemadarske države“, ali pa so gospodje okolu „Mattina“ kljubu mastnim svojim plačam še tako nevedni, da ne znajo, kaj je pravo za pravo Ogerska? Ne bi jim škodovalo, ako bi šli drsat še par let klopi — osnovnih šol!

„Slovanska čit-Inica“ vabi uljudno svoje p. n. člane k mnogobrojni udeležbi na izlet v Devin, katerega priredi „Tržaški Sokol“ v nedeljo 12. t. m. Odhod s parnikom „Risano“, ob 3. uri popoldne od „Riva della Sanità“.

Izlet v Devin. Členom „Tržaškega Sokola“ in vsemu slavnemu občinstvu naznanjamo, da je slavno c. k. okrajno glavarstvo v Gradiški že dovolilo izlet v Devin in sicer vseskozi po predloženem programu. Izlet se bode torej vršil pod društveno zastavo, v društveni obleki in z godbo. Zajedno opozarjamo za danes na dru- gem mestu priobčeni celotni program, kojega smo morali, neradi, izpustiti v zadnjem izdanju radi preobilice gradiva. Ker se je nadejati tudi krasnega vremena in ker nas je župan devinski, g. Ples, za- gotovil najpristranejšega vsprejema in najtočneje po- strežbe na veselici, uverjeni smo da bode mogel naš „Sokol“ tudi ta izlet zabeležiti med častne dogodke v knjigi svojega življenja. Gostov pri- čakujemo ne le iz Gorice, ampak z vsega Krasa.

Javiti nam je, da se je — pričakuj, glasom prihajajočih poročil, obilega odziva na naš poziv — najel namesto parnika „Piranese“, veliko večji, komodnej in elegantnej parnik „Risano“. Prostora bode torej za 500 oseb. Naravno pa je, da so se tudi stroški parnika znatno povišali, zbok česar pozivljamo občinstvo na obilno udeležbo, da vrlo društvo poleg truda ne bode trpelo še mate- rijalno škodo.

Še „Ponesrečeni krščansko socijalni shod v Št. Petru pri Gorici“. Na popravek sklicateljev shoda, smo dobili od našega poročevalca to-le po- jasnilo: „Da so se razpošiljala pisma proti dru. A. Gregorčiču, je tako gotovo dejstvo, da temu ne more oporekati niti sam dr. Mahnič, ki je bil navzoč na shodu, in temu ne oporekajo niti sami sklicatelji v popravku. Tega pa nisem trdil, da so sklicatelji shoda osebno sestavljali in razpošiljali ona pisma, pač pa sem cikal na one osebe iz po- znane goriške kovačnice, ki so bile navzoče na shodu, se močno ogrevale in ki stojé v tesni zvezi vsaj z enim gospodom sklicateljem!! Iz tega sem sklepal in sklepam še danes, da dotični gospod ni bil ravno tujec v Jeruzalemu glede onih pisem. naperjenih proti voditelju prvaku, rodoljubu, pošteniaku in — duhovniku dru. Gregorčiču. O pravem namenu shoda je seveda teško kaj doka- zati gospodom sklicateljem, ker — niso prišli do besede, česar nisem kriv jaz. Zato pa sem nave- del v dopisu, da sem izvedel od druge strani o dru- gačnem namenu tega shoda.

Goriški poročevalec „Edinosti“. Dostavek uredništva. Tudi mi po- znamo med goriško duhovščino veljavnega župnika, ki je sam kazal taka pisma, in vemo tudi, da so takih pisem našli v zapuščini pokojnega vikarja Kralja v Dornbergu, ki jih je pisal in razpošiljal. To so dejstva — seveda precej neprijetna izvestnim goriškim gospodom, kojih jedino „domoljubno“ delo je to, da podirajo to, kar velikim trudom in ve- likimi žrtvami zidajo — drugi!!

Zadruga tržaških hóteliirjev, gostilničarjev in krčmarjev. Obče znana stvar je, da je večina trža- ških gostilničarjev in krčmarjev slovenske narod- nosti. Kljubu temu pa zadruga bržkone ne mara poznati slovenščine, kajti ista ni smatrala vredno, da bi bila — kakor v laških listih — tudi v na- šem listu opozorila zadružnike na občni zbor, ki se je imel vršiti in se je vršil včeraj popoldne. Ne vemo sicer, da-li so se očigled takemu preziranj udeležili zborovanja slov. gostilničarji, to pa znamo, da se je vse zborovanje vršilo od konca do kraja v isti znani „dolce favella del si“. Zborovanju je namreč predsedoval hóteliir in gostilničar Fran Volpich (Volpič) — po imenu že, kakor se vidi „pristen Italijan“, podpredsednik pa je bil gostil- ničar Rikard Leipzinger, torej po imenu Italijan iz — Nemčije. In med zborovanjem se je pripetilo, da je gostilničar Weber (lastnik „Czarde“ na Acquedottu) spregovoril nekaj nemškega. Leipzinger pa (kakor rečeno: baje Lah iz Lip- skega) izjavil je govorniku na kratko, da nemškega govora ne more upoštevati, ker je določeno (kdaj in kje?), da mora biti upravni jezik te zadruge izključno le italijanski! — — Umevno je, da je na to izjavo gostilničar Weber in žnjim še marsikoji drugi prisotni član demonstrativno ostavil zbor.

Kam pride zadruga s tako nestrpnostjo in preziranjem večine zadružnikov? Mar jo bodo vzdržavali samo gospodje Rossbacher, Volpich in in drugi v Trstu obogateli gostilničarji — „pristne laške narodnosti“??

Iz Rojana nam pišejo: Tudi mi smo prazno- vali god svetih apostolov Cirila in Metoda. V so- boto zvečer sta bila razsvitljena otroška vrta v Rojanu in na Belvederju. V ponedeljek pa je bila sv. maša, pri kateri so prekrasno pele naše „Ce- cilijanke“. Po maši so šli otroci na vrt konsum- nega društva, kjer so bili pogoščeni malinovcem in sladšćicami. Pri maši je bilo do 90 otrok. Uprav tolažilno je bilo videti stariše, kolikim veseljem so se radovali tudi oni na veselju otročičev in na vzgledni vzgoji istih. I to moramo povdariti, da — odkar se je otvoril novi laški vrtec — je šte- vilo otrok v naših vrtcih znatno — naraslo.

Iz Dubice v Bosni nam pišejo: Slučaj me je zanesel v ta divni kraj žalostne prošlosti. Du- bica je lepo čisto mestece. Zidanih hiš je le malo, večina je lesenih. Kar se pa zida sedaj, je vse prav lepo, zidano samim kamenjem in opeko. Bo- sanska meja v tem kraju je reka Una, ki je večja od Soče. Prevažanje se vrši po čolnu, ali ne zbi- tem kakor običajno, ampak po Robinzonovem si- stemu: izdobljeno deblo! Po 19 letih okupacije pričeli so sedaj graditi most, ki je res potreben. Most mora biti dovršen do 15. avgusta. Za Du- bico in okolico, a tudi za vnanji svet, bode ta most velikanske vrednosti, kajti sedaj je plačati

po 6 novč. za prevoz jednega človeka ali večega tovara.

V Bosanski Dubici je policija izvrstno ure- jena. Nikdo ne more v Bosno brez potnega lista ali pasuša, kakor pravijo tu. Zato naj si sleherni trgovec, namenjen v Bosno, preskrbi potrebni potni list, sicer ne stopi na bosanska tla. Sam sem videl, kako so bili zavrženi italijanski trgovci s konji, tako se je godilo tudi že našim ljudem. Za- torej pozor!

Tu se prodaja sveža govedina po 28 novč. oka, po 24 ur stara pa se dobiva za polovico te cene. Jajca so po 8 za 10 novč., par piščet za 35 in tudi 30 novč. itd. Zemlja je tu lepa in rodovitna. Kamenja ni dobiti niti za zidanje. Baš zato je večina hiš lesenih. Tu raste vse. Turščica je nad dva metra visoka in že v klasju, rž je pol metra višja od vsacega človeka. Seveda raste tu tudi vino. Zemlja je skoro zastonj, ljudje pa brez raz- like vere in narodnosti — vsi dobri! Ljudje, ki silijo v Ameriko, naj bi šli raje v Bosno; bolje bi opravili. (Že zavoljo tega, ker iz Bosne se je — ako ne gre po volji — ložje vrniti v slovenske dežele, kakor iz Amerike. Opomba prebrisanega stavca.) Obiskal sem naseljence iz Slovenske in Hrvatske. Vsi žive dobro in ne bi hoteli zamen- jati s prejšnjim življenjem. Škoda le, da niso zložni v narodnem pogledu. Prepirajo se za hrvatstvo in za srbstvo. Ne vidijo pa, da od tega nimajo ko- risti ni jedni ni drugi. Smeje se pa le Kallay- Jagićevo dete: „bosanski jezik!“ I to sem opazil, da tudi tu doli ne spi prijatelj „Švaba“. Okrajno glavarstvo n. pr. ima samo nemški napis. Ostanite z Bogom! Vaš

Ne bodi ga treba. Slovenskim abiturijentom! Abiturijenti, to- variši! Zapustili ste tesne meje gimnazijskega obzorja. Stopili ste na tla svobodnega mišljenja in gibanja. Kmalu, kmalu pridete na vseučilišča, v tujino, a ne zabite tam svoje domovine. Najmo- gočnejša ideja, katera prešinja dandanes vse sloje ljudstva, je narodnostna ideja. Marsikateri od Vas goji jo že sedaj v srcu, a mnogi zopet ne. Zato agituje, prosimo Vas, agituje v prid in blagor domovine, da pristopi vsak akademik sloven- skemu dijaškemu društvu.

Akademsko tehnično društvo „Triglav“ v Gradcu je zbirališče vseh graških slovenskih vseučilišćnikov in ognjišće slovenske graške inteligence. Pristopite tudi Vi, abiturijenti slovenski, ko pridete v Gradec, društvu „Triglav“! Statistika slovenskih graških vseučilišćnikov kaže, da se ravno revnejši dijaki, ki v najkrajšem času dovršujejo svoje studije, najtrdnjše drže dijaškega društva „Triglav“, ker spoznavajo svojo korist. Nekoliko jih je vendar še, ki ne vstopijo v društvo; a ti postanejo večinoma prej ali slej narodni izdajice!

Pridite torej, abiturijenti slovenski, reorga- nizujte društvo, ako je še kaj slabega v njem, a ne glejte od strani in ne držite rok križem, saj e to delo za narod in Vaša dolžnost!

Za odbor: Kermavner, upravitelj. Podpornemu društvu za slovenske visoko- šolce na Dunaju so letos še darovali: V Bolcau: g. Vinko Vetrh, nadoficijal južne železnice, 2 gl. V Cirknici: Rodoljubna gospa Matilda Sebenikar 5 gl. V Černomlju: g. Anton Kupljen c. k. notar 3 gl. V Ckamu: g. I. Stojnič 8 mark 50 pf.=5 gl. 02 nč. Na Dunaju: Družba slovenskih uradnikov v V. okraju 2 gl., Slovenka v zadnjem večeru slovenskega kluba 2 gld., gg. državni poslanci po g. V. Pfeiferju in sicer: Visokorodni grof Alfred Coronini 10 gl., dr. Ferjančič, dr. Gregorec, dr. Gregorčič (društveni ustanovnik), eksc. grof Hohen- wart, † kanonik Klun, Koblar, Kušar, Pfeifer, Povše, Višnikar po 5 gl., Iv. Nabergoj 3 gld. Na Dunaju so dalje darovali: gg. Jos. Stritar, c. kr. prof., Alojzij Kremžar, vodja mag. v III. okr. in mag. svetnik, Anton vitez Globočnik-Sorodolski, vladni svetnik itd., dr. Pavel Turner (društveni ustanovnik) pos. itd. po 10 gld., dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, minist. tajnik 6 gl. Žiga dr. Klement Seshun, dvorni in sodni odvetnik 7 gld., (letos drugi dar), dr. Peter Laharnar, minist. pod- tajnik 6 gld., Žiga Sežun c. k. likvidator, Rajmund Deu, magaz. šef pri južni železnici, Satter Hen- rik, višji kontrolor pri avst. ogerski banki po 5 gl. Davorin Zunkovič, c. k. stotnik 3 gl. (Pride še.)

Pogreb žrtev nesreče v mlinu „Economo“. Včeraj popoldne spremili so k poslednjemu po- čitku uboga delavca Josipa Pahorja in Jakoba

Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.